

NOTA DE FUNDAMENTARE

la proiectul hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea Regulamentului privind modul de acordare a ajutorului financiar pentru fermierii afectați de înghețurile târzii din primăvara anului 2025 la cultura de sfeclă de zahăr și la plantațiile perene ale unor specii sămburoase, precum și pentru compensarea pagubelor la vița-de-vie ca urmare a furtunii din raionul Cahul

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ

Proiectul hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea Regulamentului privind modul de acordare a ajutorului financiar pentru fermierii afectați de înghețurile târzii din primăvara anului 2025 la cultura de sfeclă de zahăr și la plantațiile perene ale unor specii sămburoase, precum și pentru compensarea pagubelor la vița-de-vie ca urmare a furtunii din raionul Cahul, a fost elaborat de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ

2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ

Temeiul legal pentru elaborarea proiectului Hotărârii de Guvern reiese din art. 2 lit. b) din Legea bugetului de stat pentru anul 2025 nr. 310/2024 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2024, nr. 556-559, art. 768), cu modificările ulterioare.

2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative

În lunile aprilie 2025, teritoriul Republicii Moldova a fost afectat de două valuri succesive de înghețuri târzii de primăvară, considerate cele mai severe din ultimele trei decenii. Primul val, cu o durată de aproximativ șapte zile, și al doilea, desfășurat pe parcursul a două zile, au fost caracterizate prin temperaturi negative persistente, înregistrate pe durata a 10–12 ore zilnic.

În contextul dificultăților întâmpinate de producătorii agricoli în anul 2024, inclusiv pierderi economice estimate la peste 300 milioane lei, cauzate de seceta și arșița severă din perioada estivală, anul agricol 2025 a debutat cu condiții agroclimatice și mai restrictive.

Pentru sezonul agricol 2025, suprafața contractată pentru cultura sfeclei de zahăr este de aproximativ 13.000 ha, care, în condiții normale, ar fi suficientă pentru asigurarea securității alimentare a statului, fără necesitatea recurgerii la importuri masive de zahăr. Condițiile meteorologice favorabile din luna martie au permis demararea campaniei de semănat începând cu data de 10 martie, iar până la 6 aprilie au fost semănat peste 6.800 ha, reprezentând circa 52% din suprafața totală contractată. Densitatea plantelor răsărite a fost estimată la peste 65%. Cu toate acestea, luna aprilie a fost marcată de abateri semnificative de la normele climatice, cu temperaturi ale aerului la nivelul solului cuprinse între -4°C și -6°C . În perioada 6–13 aprilie, înghețurile au afectat peste 5.500 ha, iar pierderile directe din costul semințelor se ridică la peste 53 milioane lei.

Producătorii de sfeclă de zahăr, în colaborare cu furnizorii de semințe și procesatorii, au inițiat procedurile de achiziție și import de semințe suplimentare, obținând autorizațiile necesare prin implicarea Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare și Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor. Costul mediu al seminței de sfeclă de zahăr este de aproximativ 11 000 lei/ha, la care se adaugă cheltuieli suplimentare pentru reînsămânțare (motorină, servicii, salarii etc.), estimate la peste 2 500 lei/ha.

Conform datelor centralizate de direcțiile raionale până la 6 iunie 2025, înghețurile au afectat aproximativ 7 000 ha din totalul de 13 000 ha semănat, cu pierderi totale estimate la 112,9 milioane lei. Gradul de afectare a depășit 70% în majoritatea cazurilor, conform actelor de constatare emise de autoritățile competente.

Cele mai afectate raioane sunt: Dondușeni, Drochia, Rîșcani, Fălești, Florești și Ocnița. Pagubele includ atât pierderi directe de producție, cât și costuri suplimentare generate de reînsămânțare și reluarea lucrărilor mecanizate.

În plus, înghețurile au coincis cu fazele de înflorire ale pomilor fructiferi, afectând grav speciile timpurii (cireș, cais, piersic, prun, migdal), cu pierderi estimate între 70% și 95% la nivelul florilor, compromițând formarea fructelor.

Livezile afectate necesită întreținere continuă pentru a asigura rodul în anul următor. Costurile de întreținere variază între 65 000 și 100 000 lei/ha în sistemele intensive și superintensive, incluzând lucrări de tăiere, tratamente fitosanitare, fertilizare și irigare.

În lipsa unor mecanisme de intervenție rapidă, pierderile se reflectă în reducerea veniturilor producătorilor și în imposibilitatea onorării obligațiilor financiare.

În luna iulie 2025, o furtună puternică în satul Lebedenco, raionul Cahul, a afectat integral o plantație de viță-de-vie de 30 ha, conform Actului de constatare întocmit de Comisia locală pentru situații excepționale. Gradul de afectare este de 100%, cu pierderi totale de producție și mijloace fixe.

În vederea susținerii producătorilor afectați, se propune acordarea unui ajutor financiar în limita bugetului disponibil, în conformitate cu Legea bugetului de stat pentru anul 2025, nr. 310/2025. Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural dispune de mijloace în sumă de 50.000,0 mii lei pentru măsuri de restructurare în agricultură, destinate agenților economici aflați în dificultate financiară.

În lipsa unui instrument bugetar dedicat compensării pierderilor cauzate de înghețurile din primăvara anului 2025, fermierii riscă să intre în stare de insolvență. Măsura propusă se încadrează justificat în categoria măsurilor de restructurare prevăzute de lege.

Obiectivele măsurii propuse:

- 1) Prevenirea intrării în insolvență a producătorilor agricoli;
- 2) Menținerea activității economice în zonele rurale;
- 3) Protejarea locurilor de muncă și a lanțurilor de aprovizionare;
- 4) Asigurarea continuității producției agricole în contextul schimbărilor climatice.

Utilizarea resurselor din Fondul național este justificată din punct de vedere economic, social și juridic, contribuind la consolidarea rezilienței sectorului agricol și alinierea politicilor naționale cu principiile europene privind ajutorul financiar.

Procedura de constatare a suprafețelor afectate este reglementată prin Ordinul comun al Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare și Ministerului Afacerilor Interne nr. 49/150 din 25 martie 2024, privind aprobarea Îndrumarului metodic pentru evaluarea gradului de afectare a culturilor agricole în urma situațiilor excepționale cu caracter natural.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul de hotărâre de Guvern cu privire la aprobarea Regulamentului privind modul de acordare a ajutorului financiar pentru fermierii afectați de înghețurile târzii din primăvara anului 2025 la cultura de sfeclă de zahăr și la plantațiile perene ale unor specii sâmburoase, precum și pentru compensarea pagubelor la vița-de-vie ca urmare a furtunii din raionul Cahul, care stabilește modul de calculare și acordare a ajutorului financiar fermierilor precum și criteriile de eligibilitate și procedurile administrative necesare pentru accesarea acestuia.

Ajutorul se acordă prin intermediul Agenției de Intervenție și Plăți pentru Agricultură (*în continuare* Agenție) și este destinat celor care au suferit pierderi în urma înghețurilor. Mărimea ajutorului financiar per solicitant pentru cultura de sfeclă de zahăr afectată de îngheț se acordă în proporție de 100% din valoarea semințelor utilizate la reînsămânțare, în baza facturilor fiscale prezentate de solicitant. Totodată, pentru a asigura caracter compensatoriu și eficiență operațională, ajutorul financiar acordat fermierilor care au procurat semințe pentru reînsămânțare acoperă integral cheltuielile suportate, inclusiv taxa pe valoarea adăugată (TVA) în cuantum de 100%. Suprafețele

eligibile pentru compensare sunt limitate la maximum 500 hectare per solicitant, indiferent de suprafața totală afectată. În situația în care suprafața reînsământată depășește 500 hectare, Agenția va calcula costul mediu per hectar al semințelor, utilizând valoarea totală înscrisă în factura fiscală și suprafața totală reînsământată conform Raportului statistic 4 AGR, iar compensarea va fi aplicată exclusiv pentru 500 hectare.

De asemenea, pentru fermierii care dețin livezi de specii sâmburoase, ajutorul financiar acordat de Agenție se va acorda exclusiv pe baza Actelor de constatare a pagubelor cauzate culturilor agricole de situații excepționale cu caracter natural, care atestă un grad de afectare de cel puțin 50% din suprafața afectată, emise până la data de 01.07.2025, conform modelului aprobat prin Ordinul MAIA/MAI nr. 49/150 din 25.03.2024. Cuantumul ajutorului per hectar (PT) este stabilit în prezentul proiect. Pentru suprafețele afectate parțial (cu un grad de afectare mai mic de 100%), cuantumul plății se determină prin aplicarea unui coeficient de afectare, obținut prin transformarea procentului de afectare în valoare fracționară.

Totodată, pentru plantațiile de viță-de-vie, ajutorul financiar se acordă exclusiv pentru compensarea pagubelor provocate de furtuna puternică din luna iulie 2025, înregistrată în satul Lebedenco, raionul Cahul, inclusiv pentru mijloacele fixe aferente acestora, grav deteriorate sau distruse, conform Actului de constatare.

Pentru a fi eligibil acestui ajutor financiar, solicitanții trebuie să depună o cerere completată, însoțită de documentele justificative. Cererea trebuie depusă personal de către solicitant sau de către reprezentantul său legal la subdiviziunea teritorială a Agenției. Solicitantul trebuie să asigure că toate documentele sunt complete și conforme, pentru a facilita procesul de evaluare și aprobare a cererii. Această procedură are rolul de a asigura transparența și corectitudinea alocării ajutorului financiar, asigurând totodată sprijinul necesar fermierilor pentru a depăși dificultățile economice cauzate de înghețuri.

Obiectivele urmărite de proiect sunt următoarele:

- Compensarea Pierderilor prin asigurarea unui sprijin financiar adecvat pentru fermierii afectați de înghețurile târzii din primăvara anului 2025, în vederea compensării pierderilor suferite la cultura sfecelei de zahăr.
- Menținerea stabilității economice a fermelor agricole și prevenirea colapsului economic în regiunile afectate prin furnizarea de resurse financiare necesare pentru continuarea activității.
- Facilitarea redresării și relansării sectorului agricol afectat, prin alocarea de fonduri care să permită fermierilor să își recapitalizeze afacerile și să investească în echipamente și resurse pentru sezonul următor.
- Identificarea și implementarea măsurilor de prevenire și gestionare a crizelor climatice viitoare pentru a spori reziliența sectorului agricol.

Gestionarea fondurilor este asigurată transparent și eficient prin procedurile clare pentru depunerea cererilor de ajutor financiar, inclusiv colectarea documentelor necesare și evaluarea acestora de către subdiviziunile teritoriale ale Agenției.

Totodată, se propune intrarea în vigoare a actului normativ la data publicării în Monitorul Oficial, pentru a permite acordarea promptă a ajutorului financiar fermierilor afectați de înghețuri, având în vedere urgența situației. Această măsură este esențială pentru a preveni agravarea dificultăților economice din sectorul agricol și pentru a proteja interesele fermierilor afectați.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Opțiunea aleasă – ajutor financiar în funcție de suprafețe afectate și grad de afectare – a fost considerat cel mai eficient model rapid și concret fermierilor afectați, abordând pierderile imediate cauzate de fenomenele climatice.

Această soluție simplifică procesul administrativ și asigură o distribuție transparentă și echitabilă a resurselor, permițând fermierilor să folosească fondurile în moduri care răspund nevoilor lor specifice.

De asemenea, formula de calcul a fost aleasă pentru a asigura echitatea în distribuirea fondurilor, oferind sprijin proporțional fermierilor care au suferit pierderi reale și semnificative, garantând astfel că ajutorul ajunge la cei mai afectați.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Implementarea proiectului va avea un impact pozitiv asupra sectorului public, contribuind atât la sprijinul imediat necesar pentru fermierii afectați de înghețurile târzii din primăvara anului 2025, cât și la întărirea încrederii publicului în instituțiile statului. Proiectul va facilita o colaborare mai directă între autorități și agenții economici, asigurând o distribuție transparentă și echitabilă a resurselor, ceea ce va reduce riscurile de abuz și neînțelegeri.

Pe termen lung, succesul proiectului va contribui la stabilizarea situației financiare a fermierilor care au fost afectați semnificativ de calamități și va întări capacitatea de dezvoltare a acestora.

În concluzie, proiectul nu doar că va oferi suport direct fermierilor afectați, dar va întări și funcționarea eficientă a sectorului public, îmbunătățind gestionarea resurselor și consolidând relațiile dintre agenții economici și instituțiile statului.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Ajutorul financiar se acordă din sursele din mijloacele Fondului național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural, suma de 50 000,0 mii de lei, prevăzută pentru măsuri de restructurare în agricultură, în scopul acordării ajutorului financiar fermierilor în vederea redresării situației economice a fermierilor afectați de înghețurile târzii de primăvară și de furtuna din anul 2025. Această măsură este importantă având în vedere provocările cu care se confruntă sectorul agricol.

În ultimii ani, agricultorii s-au confruntat cu creșteri semnificative ale costurilor pentru materiale și materii prime, carburanți, produse fitosanitare și îngrășăminte minerale. În plus, contextul geopolitic instabil și crizele economice regionale au dus la majorarea ratelor dobânzilor la creditele investiționale, amplificând dificultățile financiare ale fermierilor.

Aceste constrângeri financiare au redus semnificativ lichiditățile disponibile pentru fermieri, creând probleme serioase în menținerea operațiunilor agricole. În acest context, intervenția Guvernului prin alocarea acestui ajutor financiar este esențială pentru asigurarea unui nivel sustenabil de dezvoltare a sectorului agricol. Ajutorul financiar va permite fermierilor să gestioneze mai bine impactul calamităților și să își mențină activitatea, contribuind astfel la stabilitatea economică a regiunilor afectate și la viabilitatea pe termen lung a afacerilor agricole.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Implementarea proiectului va avea un impact pozitiv asupra sectorului privat prin sprijinirea fermierilor afectați de înghețuri cu fonduri directe, care vor contribui la recuperarea financiară rapidă și la continuarea activității. Această alocare de resurse va facilita investițiile în echipamente și tehnologii noi, sporind astfel competitivitatea și productivitatea. În plus, stabilitatea economică oferită de proiect va întări încrederea în sector și va reduce riscurile financiare, sprijinind dezvoltarea pe termen lung a fermelor și a economiei regionale.

4.4. Impactul social

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

Implementarea proiectului va implica colectarea și prelucrarea unor date personale ale fermierilor, precum informații de identificare și detalii despre terenuri și pierderi. Acest proces va trebui să fie gestionat cu mare atenție pentru a respecta legislația privind protecția datelor cu caracter personal. Datele personale vor fi protejate împotriva accesului neautorizat și utilizării abuzive. Măsurile de securitate vor fi implementate riguros pentru a menține confidențialitatea informațiilor fermierilor. Fermierii vor fi informați clar despre modul în care datele lor vor fi colectate, stocate și utilizate. Transparența în aceste procese va contribui la menținerea încrederii și respectarea drepturilor lor.

Toate procesele de colectare și prelucrare a datelor vor fi conformate cu legislația națională

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen Nu este aplicabil
4.5. Impactul asupra mediului Nu este aplicabil
4.6. Alte impacturi și informații relevante Proiectul va contribui la creșterea colaborării între sectorul public și privat, îmbunătățind relațiile și comunicarea între autorități și fermieri. De asemenea, va promova dezvoltarea sustenabilă în agricultură, sprijinind adoptarea de practici mai eficiente și reziliente. Impactul pozitiv va include, de asemenea, consolidarea încrederii în măsurile guvernamentale și stimularea economiei locale prin menținerea activităților agricole și a locurilor de muncă în regiunile rurale.
5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE
5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională Nu este aplicabil
5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE. Nu este aplicabil
6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ
Proiectul a fost publicat spre consultări publice în conformitate cu Legea nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional. https://particip.gov.md/ro/document/stages/anunt-privind-initierea-elaborarii-proiectului-de-hotarare-de-guvern-cu-privire-la-alocarea-mijloacelor-financiare-si-aprobarea-modului-de-acordare-a-acestora-ajutor-financiar-pentru-fermierii-afectati-de-ingheturile-tirzii-din-primavara-anului-2025-la-cultura-sfecla-de-zahar/14618 Proiectul de Hotărâre de Guvern a fost consultat și avizat în conformitate cu prevederile Legii nr. 100/2017 și se transmite la avizare repetată.
7. Concluziile expertizelor
Proiectul a fost remis pentru expertiza anticorupție către Centrul Național Anticorupție și expertizare de către Ministerul Justiției, conform Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, iar concluziile, obiecțiile și propunerile au fost acceptate și incluse în sinteza obiecțiilor și propunerilor. – Concluzia expertizei Centrului Național Anticorupție: Proiectul hotărârii de Guvern cu privire la alocarea mijloacelor financiare și aprobarea modului de acordare a acestora (ajutor financiar pentru fermierii afectați de înghețurile târzii din primăvara anului 2025 la cultura sfeclă de zahăr), a fost elaborat de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare. Autorul a prezentat Sinteza avizelor parvenite în cadrul procesului de consultare publică a proiectului de către autoritățile responsabile de implementarea prevederilor conținute în proiect/instituțiilor interesate, fapt ce denotă aspectul definitivat al acestuia și întrunirea condițiilor stabilite de prevederile art.36 al Legii nr.100/2017, coroborat cu art.28 al Legii nr.82/2017 - pentru efectuarea expertizei anticorupție. Nota de fundamentare a proiectului a fost întocmită cu respectarea exigențelor de tehnică legislativă statuate de prevederile art.30 lit.a)-f) al Legii cu privire la actele normative nr.100 din 22 decembrie 2017.

Implementarea prevederilor propuse, poate contribui la realizarea interesului public vizat de proiect, cu condiția integrării recomandării expuse în Capitolul III al prezentului Raport de expertiză anticorupție.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Proiectul se încorporează în cadrul normativ existent, iar eventuala aprobare a acestuia nu va implica modificarea sau abrogarea unor acte normative.

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

Implementarea proiectului va fi asigurată de Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură. Intervenția propusă nu necesită schimbări instituționale, precum și modificarea cadrului normativ existent.

Secretar de Stat

Vasile ȘARBAN